

Építészet és nyilvánosság: A terv mint médium és kommunikációs eszköz

Absztrakt:

Az építészeti nyilvánosság vizsgálata során érdeklődésem a különböző oktatási helyszínek és metodikák történeti kutatásáról áthelyeződött az építészeti nyilvánosság témájára ezen belül is kitüntetett figyelmet szánok terveknek és a tervpályázatoknak, amelyeket nemcsak építészeti műként, hanem kritikai gesztusként, kommunikációs eszközként is értelmezek. Az építész a gondolat-épület-konstruálás közben heterogén eszköztárat használ, állást foglal, kritizál, ellenez, vagy éppen elfogad és megold egy helyzetet. A tervek és pályázatok készítése nemcsak a majdani praxis részét képezik, hanem maguk is komplex tanulási, oktatási és reprezentációs folyamatok.

A nyilvánosságról:

A nyilvánosság definíciója szerint olyan közös (fizikai vagy virtuális) társadalmi tér, melyben az egyesülést, gyülekezést és a szabad véleménynyilvánítást gyakorolják.¹ Ez feltételezi a másik oldalról azt, hogy minden információ adott ahhoz, hogy véleményt lehessen alkotni, tehát feltételezi az átláthatóságot. Látható folyamatokat és kapcsolatokat, diskurzust a kultúra, társadalom és politika között. „Az építészeti nyilvánosság sajátosságát sokszereplős és különböző területeket átfogó természete adja: a megrendelő és a kivitelező éppúgy magában foglalja, mint az épületek, az épített környezet használóit és befogadóit. A kommunikáció nem csak szűkebb körben, az építés szakmán belül zajlik, hanem kiterjed a társadalom egészére és a szakma kapcsolatára is”.²

A nyugati terminológiában a nyilvánosság fogalma az építészetten keresztül értelmezve szorosan összefügg az írásossággal (könyvvel, folyóirattal, kritikával, teoretikával). A 60-as 70-es évek magazin boom-jában megvalósult, hogy az addig „intézményesült” folyóiratok és magazinok mellett alternatív szereplőként a megjelenjenek ZIN-ek. Egyrészt köthető a technológia (sokszorosítás) elérhetővé váláshoz, másrészt olyan kritikai szemlélet kialakulásához, amelyek katalizátorai lettek sok termékeny praxisnak. Ezen kezdeményezéseket gyűjtötte össze a Clip/Stamp/Fold kiállítás. A kiállítás utazásának ideje alatt, konferenciák és workshopok alkalmával alkalom nyílt értelmezni ezt a nyilvánosság-fogalmat a mai korban a digitális és közösségi média idejében. Ennek tanulságait foglalja össze a kiállításra rímelő Click/Scan/Blod³ tanulmány.

Itthon egy 2006-os recenzió a Régi-új Magyar Építőművészet Utóirat csatolmánya foglalkozott az építészeti nyilvánosság csatornáival. A tanulmány sorra veszi a kortárs meghatározó szakmai folyóiratokat, könyveket és kiadványokat, betekint az internetes sajtóba és akkor éppen szárnyát bontogató blog és fórum szférába.⁴

¹ Malkovics Tibor: *Nyilvánosság és közvélemény* (In: *Tanulmányok a társadalmi kommunikáció témaköréből* L'Harmattan, Budapest 2007.)

² *Régi-új Magyar Építőművészet Utóirat 2006/4 VI. évfolyam 33. szám* Simon Mariann, Kerákyártó Béla, Bun Zoltán, Turai Balázs

³ Mattern, Shannon, "[Click/Scan/Bold: The New Materiality of Architectural Discourse and Its Counter-Publics.](#)" *Design and Culture* 3.3 (2011): 329–353.

⁴ *Régi-új Magyar Építőművészet Utóirat 2006/4 VI. évfolyam 33. szám* Simon Mariann, Kerákyártó Béla, Bun Zoltán, Turai Balázs

Az építészeti tervről:

A fent felsoroltak összegyűjtik, elemzik és kategorizálják a nyilvánosság csatornáit a recepció oldaláról. Az én érdeklődésem az alkotó oldalról az építészeti alkotó folyamat nyilvánosság által befolyásolt és eszerint tudatosan használt médiumára, a tervekre és a tervezés folyamatára, ezek mögött található motivációira fordul. A jövőbeli kutatásnak természetesen lesznek közös metszetei a nyilvánosság csatornáit az közölt médiumok között a vizsgálat során. Az itthoni underground magazinok és ZIN-ek feltárása és értelmezése még nem történt meg.

„Az igazi építészet csak a rajzokon létezik. Az igazi épület pedig a rajzon kívül. A különbség itt az, hogy az építészet és az épület nem ugyanaz.”⁵

Az építést megelőző konstruálási folyamatot mégis három egyszerűsített fázisra oszthatjuk. Az elsőben megnyilvánuló közakarát megalkotja a programot, ebből építészeti koncepció születik, majd a koncepciókból a kivitelezéshez szükséges tervek készülnek.

- Az első fázis nyilvánosság szempontjából érdekes bemeneti mozdulat, amelyben definiálnia kell egy olyan közmegegyezés által kialakult igénynek, amely diskurzusra bocsátható mind a laikusok mind az építészet között.
- A második fázis az építészeti koncepció alkotás – számomra legérdekesebb része a folyamatnak, hiszen ebben a fázisban születnek azok a döntések és állítások, amelyek a későbbiekben tézisként az alapját képezik a kritikának. Ez a termék, ami az épületet megelőzően recenzió alá kerül és a diskurzus és társadalom felé irányított reprezentáció részévé válik. Sok esetben ezek a tervek nem lépnek ki fizikai valóságba – ezeket az eseteket vizsgáljuk –, így ebben a formájukban maradnak építészeti alkotások.
- A harmadik fázis, amelyben az építészet megvalósulásához szükséges dokumentáció készül, ebben a szakaszban jellemzően a tézis már nem változik, valamint ez a folyamat szakasz nyilvánosságot sem kap.

A technológia változásával párhuzamosan a tervezés technológiája és a nyilvánosság percepciója is megváltozott. A terveket felváltotta a diagram.⁶ Ezzel a lépéssel mindent csak saját médiumán keresztül tudunk értelmezni. Szükségünk van az olvasásához és megértéséhez arra, hogy definiálja magát: tervpályázat, ötletterv, koncepcióterv, közösségi terv, generált terv, egy pattern, kritikai terv.⁷

A kritikai töltettel rendelkező tervek halmazában még számos kategóriát tudunk meghatározni a paper-architecture-től az utópia tervekig. Azonban a tervek mögött húzódo motivációval mégis különbséget

⁵ Peter Eisenman: Q+A > interjú Iman Ansari: 2013.06.20 - Architect and writer Iman Ansari talks to the groundbreaking architect about his practice and the state of the profession.
<http://archpaper.com/news/articles.asp?id=6720#VogB-hXhAdU>

⁶ az angolban használatos „diagram” nem feleltethető meg a magyar diagram szóra – az építészeti terv sokrétű, információ többletet tartalmazó médiuma

⁷ Matter: Material Processes in Architectural Production - Edited by Gail Peter Borden, Michael Meredith - ©2011 – Routledge

tudunk tenni ezek között, hiszen a performatív tettet keressük, amely azt jelenti, hogy az adott építészeti gesztus csak abban a kontextusban nyeri el jelentését amelyben létrejött, abban az időben, a

Folytatás: 2016 tavasz/ősz - 2017

A téma több szálon is kifejtethető és folytatható. A tervezés spekulatív tulajdonságával ellentétben egy ilyen kutatás empirikus módszertannal kezelhető.

A továbbiakban vizsgálható esettanulmányok a Bercsényi 28-30-ban megjelent tervek: mit kommunikáltak és hogyan, milyen szerzői elgondolások voltak mögötte, hogyan állt ehhez az értelmező közösség, mi volt a diskurzus és a témája, és ha ez visszafejthető, hogyan hatott a tervezésre. Nyilvánosság történeti szempontok szerint, vizsgálni és periodizálni, elhelyezni a kor diskurzusaiban.

A diskurzus milyen kényszerek mentén jött létre, hogyan alakul ki nyilvánosság a tervek körül, a nyilvánosság hogyan hat vissza a tervezői szándékokra. Országos/nemzetközi tervpályázatok vizsgálata: Liget Projekt, Milánói Pávilon, Nemzeti Pávilon Pályázatok.

A politika hogyan tematizálja az építészetről kialakult közgondolkodást, hogyan hat ez a mindennapi tervezői praxisra, valamint a „nagy projektek” nyilvános terveire?

Konrád György interjúnak feldolgozása, a konkrét esettanulmány értékelése.

Interjúk:

Interjú részlet Rajk Lászlóval a Keszthelyi pályázat kapcsán:

Összefoglalás:

A 80-as évekre jellemző „városközpontosító” pályázatok sorában Keszthely is sorra került, amelyet öt építész (Ekler Dezső, Gyarmathy Katalin, Nagy Bálint, Pikler Katalin, Rajk László) 1981-ben arra használt fel, hogy az akkoriban jellemző várostervezési szokásokra reflektálva alternatívát mutasson. Az alternatíva a város szabályozás és annak modellezése és elméletének kipróbálása volt.⁸ Az építészek a pályázaton belül megalkották saját keretrendszerüket és további 50 építész közreműködésével készítettek egy kritikai tervet a pályázatra. A pályázati anyag ezután elég nagy reprezentációt kapott, többek között az Építészeti Tendenciák Magyarországon 1968-81 (kurátorok: Szegő György, Gerle János) kiállításon, majd Lille-be a Hungexpo szervezésében – erre az alkalomra készült el a végleges tervdokumentáció is. Később 2001-ben az N&N galériában volt kiállítás és beszélgetés is a tervről. Az pályázat ideje alatt Konrád György mélyinterjút készített az összes résztvevővel, ennek dokumentációját a FUGA archívum kezeli jelenleg – feldolgozása még várat magára.

⁸ A beszélgetést a kiállítást megnyitó Konrád György vezette, további résztvevői a "belpályázatot" kiíró Ekler Dezső, Gyarmathy Katalin, Pikler Katalin, Nagy Bálint és Rajk László építészek, valamint az N&n galéria kiállításszervezője, Sz. Szilágyi Gábor voltak. A beszélgetésre 2001. szeptember 26-án került sor.
<http://beszelo.c3.hu/01/11/12keszthely.html>

Rajk László elmondása szerint a kritikai tervek fontos attribútuma, hogy túllépnek a konceptuális szinten és valós munkával, a tervezésben fordított súlyukkal fejezik ki az állítást.

A hallgatói interjúk:

A félév során a Középülettervezési Tanszék Tanszéki Tervezés III. tárgyban működtem közre konzulensként Karácsony Tamással együtt. A félévben a hallgatóknak egy Veresegyházi Gyermekmúzeum pályázaton kellett részt venniük, amelyet hallgatói pályázatként a veresegyházi önkormányzat írt ki és kezelt. Az interjúk során, amelyeket a pályázat eredményhirdetése után külön-külön alkalmakon, csoportosan készítettem a hallgatókkal általánosságban a tervezési tárgy menetéről és a feladatról kérdeztem, néhány kérdés erejéig kitekintve a pályázatokhoz való hozzáállás fejtegetésével.

Összefoglalás:

Általános: *A hallgatók szerint jobb volt a rendhagyó tervezési félév: a rendelkezésre álló rövidebb idő alatt sokkal intenzívebben a többi tárgytól zavartalanul tudtak foglalkozni a tárggyal. A kiírás pályázat jellege valóságossá tette a feladatot ebből fakadóan motiváltabban álltak a kihívások elé. A rendszeres konzultációk nem okoztak nehézséget, azonban mindenki említette, hogy szakági konzulensek az építészek mellett hasznosak lettek volna – kvázi bevezetőként a komplex tárgy konzultációihoz. Az épületszerkezettan és a tervezési tárgyak összekapcsolását egyöntetűen javasolták. A félév során kötelező vázlattevéi bemutatások nagyon sok időt vettek el a tervek számossága miatt, paradox módon ennek ellenére sem kaptak sokszor megfelelő építő jellegű kritikát. A tervezéshez kiadott segédleteket és könyveket egyik csoport sem használta.*

Tervezés módszertan: *A hallgatókról elmondható, hogy ezt megelőzően nem vettek részt pályázatokban, viszont a félév során tapasztalt intenzitás és formátum mindenki számára vonzó volt. Alapvetően nem készültek kritikai tervek, minden csoport a pályázati kiírás megoldásán dolgozott és elsődleges szempont volt a program megvalósíthatósága. A hallgatók szerint a pályázat sikeressége és a tanszék elismerése kettős megfelelést is eredményezett ezért kevésbé kockázatos tervek készültek a pályázatra.*

Bibliográfia:

Colomina, Beatriz, 2006 november: Clip/Stamp/Fold exhibition, Princeton University
http://mediamodernity.princeton.edu/index.php?option=com_content&view=article&id=124&Itemid=553 ; <http://www.clipstampfold.com/>

Mattern, Shannon, “[Click/Scan/Bold: The New Materiality of Architectural Discourse and Its Counter-Publics.](#)” *Design and Culture* 3.3 (2011): 329–353.

Szalipszki, Judit, 2013 április 17: Magyar Képzőművészeti Egyetem, Intermédia Tanszék: A Negyedik Modell? <http://intermedia.c3.hu/anegyedikmodell/mszj.html>

Thierry De Duve, 1993: A Bauhaus-modell vége; fordította: Kurucz Andrea; Elhangzott: Nüchternheit und Nahe. Philosophie und Kunstgeschichte an der Kunsthochschule című konferencián.

Brauschweig, 1997.; <http://www.c3.hu/scripta/balkon/99/09/01duve.htm>

Colomina, Beatriz, 1994: Privacy and publicity: modern architecture as mass media; Cambridge, Mass.: MIT Press, 1996, c1994; <https://mitpress.mit.edu/books/privacy-and-publicity>

Colomina, Beatriz, 1994: AA School Lecture: Privacy and publicity
<http://www.aaschool.ac.uk/VIDEO/lecture.php?ID=705>

Peter Eisenman, 2013 Q+A > interjú Iman Ansari: Architect and writer Iman Ansari talks to the groundbreaking architect about his practice and the state of the profession.
<http://archpaper.com/news/articles.asp?id=6720#.VogB-hXhAdU>

Konrád, György: N&n galéria 2001 <http://beszelo.c3.hu/01/11/12keszthely.html>

Simon Mariann, Kerékgyártó Béla, Bun Zoltán, Turai Balázs Régi-új Magyar Építőművészet Utóirat 2006/4 VI. évfolyam 33. szám

Gail Peter Borden, Michael Meredith ©2011 – Routledge; Matter: Material Processes in Architectural Production

Clip/Stamp/Fold kiállítás:

A kétezres évek elején nagy érdeklődés alakult ki a 60-as -70-es évek művészeti és kulturális referenciapontja iránt azonban az érdeklődés köréből kimaradtak a folyóiratok. A C/S/F kiállítás lenyomozta ezeket a kritikai magazinokat, amelyek korukban elképesztő energiával rendelkező katalizátorai voltak sok kísérletező praxisnak. Ezek a magazinok szakítva a megszokott nagy folyóiratok szokásaival, független módon progresszívan tudtak reagálni a kor politikai, szociális és művészeti változásaira.

Rejtett célja volt a kiállításnak, hogy reflexiókat hívjon elő a kortárs médiahasználatról az építészet területén, alternatív médiumokat és irányokat keressen.

Beatriz Colomina: építészet-történész, 1982-ben Spanyolországból ment a Columbia University-re, majd 1988-ban a Princeton University-re később az Építész Intézet graduális iskola igazgatója lett. Gyakran publikál az építészet és modernizmus intézményeinek reprezentációs kérdéseiről, főleg a nyomtatott média, fotó, reklám film és tv téma/kérdéskörökben. Könyvei: *Privacy and Publicity: Modern Architecture as Mass Media* (1994); *Sexuality and Space* (editor, 1992); *Architectureproduction* (editor, 1988); *The Sex of Architecture* (Abrams, 1996);

Shannon Mattern: Adjunktus Professzor a New York-i The New School egyetemen Média és filmtudományok tanszékén. Könyvét „The New Downtown Library: Designing With Communities” a Graham és Mellon alapok támogatták, és a University Minnesota Press adta ki 2007-ben. További publikációi vannak könyvekben és folyóiratokban úgy mint: Public Culture, Journal of Architectural Education, The Sense and Society, International Journal of Communication

Függelék:

Interjú részlet Rajk Lászlóval a Keszthelyi pályázat kapcsán:

>>> Kérdés: A Keszthelyi pályázat ami kimarad az oktatásból és a kánonból is, kevés anyagot lehet találni róla. Hogy alakult ki, hogy 5-en dolgoztatok együtt?

RL: Kati gyakorló építész mind a mai napig a VÁTI-ban, de alapvetően baráti alapon, nem ilyen munka vagy teoretikus vonalon. A 80-as évekhez hozzátartozik, hogy egy kulturálisan progresszív világban - nem egészen szabad világban - azok az emberek akik kicsit is másképp gondolkodnak mint a hivatalos establishment, azok egymáshoz szorúlnak. Nem feltétlen azért mert kedvelik egymást és barátok, hanem azért mert a légkör egymáshoz szorítja őket, amelyek aztán később nagyon gyümölcsöző kapcsolatokká válnak. Megvannak a jó és rossz oldalai – beszéljünk csak a jó oldalakról: ezáltal, hogy nem egyformán gondolkozó emberekről van szó nagyon sokat tanulnak egymástól, mert nincsenek elaprózva szanaszét.

>>> Tehát nem azokat a dogmákat hozták amik a VÁTI-ban működtek?

RL: Úgy lehet összefoglalni, ahogy Ekler Dezső csinálja, hogy a várostervezés helyet város szabályozás van. Ez az, ami a lényeges pont és ez merőben ellentétes volt mind az egyetemi mind a hivatalos mind a tervező intézeti felfogással. És ebben nem csak az van, hogy a várostervezés volt a rákényszerített mainstream az építészekre, hanem valljuk be, hogy az építészek hiúak és extrovertáltak és hittek benne hogy ők majd jól megtervezik – merő jó szándékból, szó sincs arról, hogy rossz akaratból – a lehető legjobbat csinálják. Ez volt a kulcsszó még mindig jobbat csinállok mint más ezért megcsinálom. Morális kifogások volt.

Az egész tervnek ez volt a fő motivációja, hogy az egész szituációt Keszthelyen megvizsgáljuk úgy, hogy nem csak elméletben írunk és beszélünk róla, hanem megnézzük és csináljuk - alkalmazzuk. És ezt akkoriban ezt nem dekonstruktivizmusnak hanem motázs-tervezésnek hívták.

Mondjuk azt, hogy két szélső pontja van a városnak az egyik a tervezett város a másik a nőtt város. Nagyon felületesen azt mondanám, hogy a nőtt városok azok humánusak és jó léptékűek és stb... de infrastruktúrával egyáltalán nincsenek ellátva, míg a tervezett városok, általában nem humánusak és rettenetes élni bennük, viszont nagyon jó elvannak látva infrastruktúrával. A kettő között van az a zóna amit ideális esetben meglehet célozni. És a modellezés az, hogy általában az ember nem tudja azt, hogy ki tervezte/tervezi/fogja tervezni a mellette lévő telken a házat – (általában utána szoktunk nézni de nem igazán érdekel minket) – tehát patchwork-szerű a város és mégis működik. Ezt lehet-e úgy modellezni, hogy egy egyszerre születő városban ez patchwork vagy montázs létre jön? Erre kerestük a választ.

>>> Nem találtam a pályázati kiírást. Mit vártak el tőletek?

Hát a szokásost, azt hiszem bármilyen városközponti pályázatot előveszel ugyanaz a szöveg, nem volt különös történet. Még talán egy harmadik elem van: ha már beszéltünk a publikus és privát terekről, talán ekkor kezdődik az el, hogy nem feltétlen kell szétválasztani a gyalogos és egyéb forgalmakat hanem azokat nyugodtan összelehet keverni... de ez apróság ahhoz képest amit a pályázat egésze megcélzott.

>>> Jól értem hogy ez is egyfajta humanizációs kísérlet volt a várostervezést nézve?

RL: hát végső soron igen, merthogy azok a városok nem működnek amit egy kéz tervez, az meg pláne nem működött ami akkor az építészek többségének az ideája volt, hogy még a kilincset is ő tervezi meg, meg az utcabútort, mert akkor lesz egységes a város. Akkor még nagyon élt az Alvar Aalto-i vagy Le Corbusier féle modern építészet miszerint: akkor jó minden ha egységesítve van. Az összes image-terv akkoriban erre rugóra járt.

>>> Neked volt korábban ilyen léptékű munkád?

RL: Sose csináltam. Sose szerettem pont ezért. Volt egy ilyen első szamizdat kiadvány, aminek az volt a címe, hogy Profil: azért volt az a címe mert általában visszautasított cikkekre szakosodott, amire egy másik főszerkesztő azt írta, hogy nem tartozik a profilunkba – ezért lett a címe profil. Abban volt egy tanulmány, amit én írtam, ami ezt feszegette. A tervezett és nőtt városok problémakörét. Annak a tanulmánynak a témája Érd volt, ami még akkor falu volt és lényegében engedély nélküli építészet folyt Érden, ahol belehetett bizonyítani, hogy az engedély nélkül építő emberek nem teljesen hülyék – hiszen folytatták az utcákat és a struktúrát. Ennek a vége az lett, hogy bizonyos fokig győzött ez a fura civil szerveződés, hiszen meg kellett építeniük azt a gigantikus buszpályaudvart, hogy betudják hordani az embereket Pestre dolgozni. Természetesen ezt a cikket nem közölték le nem tartozott senkinek profiljába ezért jött le itt és ez volt az első gépiratos szamizdat.

>>> Azt mondd, hogy nem érdekelt? Publikus demokratikus tér hát Te ebben mozogtál...

RL: De érdekelt, csak nem a város tervezés. Elég fiatal voltam és kezdtem észhez térni és szembesülni ezzel, hogy az egész történet a modern építészet „fejlődése” egy teljes zsákutca. És nem arról van szó, hogy ez szovjet típusú tervezés, mert nem erről szólt a történet. Egyébként egy érdekes kísérlet, hogy valaki megtervezi Brazíliát... nem állítom, hogy borzalmas, de sehol sem sikerült. Ugyanúgy megszületett a favella Brazíliában is...

Tehát ez egy folyamat része és ebben az atmoszférába, ami nem csak kelet Európa nehéz előállni azzal, hogy ez hülyeség és nem csinálom tovább – ehhez azért összekell szedni az embernek a bátorságát, hogy ezt ki merje mondani egy ilyen pályázatnál. Persze jellemző a korra, hogy azonnal valami politikai dolgot sejtettek ebben, pedig ez az építészeztől szólt. De hivatalosan azt sehol nem kaptunk meg, a zsűri véleményben valami ilyesmi volt, hogy: divatos építészeti elemeket gyűjtő „valami” - terv.

>>> Mi volt ebben a történetben a kockázat?

RL: A pályázatban nem volt kockázat szerintem, a pályázat az ilyen szempontból szokásos volt. Megint hozzátartozik az, hogy - ami már sajnos nincs az építész pályázatoknál - a 70-es80-as évekre jellemző volt, hogy ha kijött az eredmény, a publikációk végén mindig ott volt két-három olyan terv ami nem nyert, de elemezték mert úgy gondolták, hogy nagyon fontos. Ami nagyon hasznos volt. Nem tudom, hogy most azért nem hozzák le mert semmi érdekes nem születik, mert

mindenki megpróbál megfelelni és belemenni ebbe a dologba, vagy simán nem... Nagyon tanulságos volt, egy csomó nagyon tehetséges építész bukkant fel – mint nem nyerő. Becsülték őket és kaptak publicitást is akik mást csináltak. Amit nem nagyon látok most, hogy a motiváció nem az, hogy megnyerjem, hanem az hogy letegyek valamit, ami érdekes és az én hozzájárulásom. Nem csak Magyarországon, hanem általában kevés.

>>> A 80as években ez akkor működött?

RL: A 80as évekre jutottak az emberek, hogy olyan pozícióba – annyi ereje nem volt, hogy azt mondja dekonstruktivizmus és menjem a MOMA-ba, de az már benne volt - hogy behozza azokat a gondolatokat, amik nem a mainstream, hanem kritikusak, valami ellenesek. És ebbe minden volt, a legnevezetesebb egy orosz pasas aki képregényeket rajzolt pályázatokra – minden nemzetközi pályázaton. Ő az első sztár szereplője ennek a paper-architecture-nek.

>>> Mikor Nagy Bálinttal beszéltem akkor ő úgy emlegette, hogy ez az első és talán az egyetlen posztmodern városterv. Ezzel nem egészen értek egyet. Amíg POMO-ra stílusos jegyként tekintünk addig ezt a sokkal inkább egy módszertannak az alkalmazása.

RL: Ha egyes házakat nézek akkor pomo. Itt nem a várostervezés volt modellezve, hanem a városszabályozás, Az Ekler előszedett egy 1800-as budapesti szabályozást és azt ráhúztuk a mostani városra. Volt egy modell és egy ilyen minta, amit követtük. Arra voltunk kíváncsiak, hogy ezeken a kereteken belül hogy próbál valaki átlépni határokat, vagy átvágni az egészet. Senki nem tudta, hogy ki a szomszédja, gondosan titokba tartottuk. Ebben próbáltuk modellezni, hogy hogyan reagálnak az emberek – a legkülönbözőféleképpen. Szerintem ez nem POMO...

>>> És ennek a kastélykörnek a szerepe miért ilyem kiemelten fontos, mert az egész tablón ez egy nagyon kicsi rész.

RL: Ez egy kiemelt fókusz volt a tervnek – nem akármilyen helyszínen. Ez egy hasonló vita, mint a Nemzeti Színház kapcsán kialakult, hogy be kell-e építeni a telket vagy nem kell... mi azt gondoltuk, hogy jó, ha ott lesz egy házsor. Lényegében kiparcelláztuk. Ez az a típusú tervezés volt, ami belefér egy városszabályozásba is.

>>> Nem volt városszabályozás akkor?

RL: Inkább az volt a jellemző, hogy lerajzol valamit az építész és majd beletöltik a szabályozásba. Lehet azt mondani, hogy ez az európai örökség. De mind a kettőre lehet példát találni a nőltre és a tervezetre is. Mi nyilván az extrémitásig akartunk elmenni, hogy megmutassuk mi a baj. Ez nem azt jelenti, hogy ez az ideális, hanem hogy le legyen téve az asztalra. Ez a baj, hogy ezt a típusú tervezését egy városnak kizárja a magyar valóság – ez a baj, ez volt.

>>> Kritikai terv volt akkor?

RL: persze, abszolút. Ezért jött létre. És én azt gondolom, hogy az építész pályázatoknál – tiltakozó vagy kritika pályázatok csak akkor érvényesek, ha nem konceptuális, hanem mellette van egy nagy meló, hogy megpróbálja bebizonyítani a mondanivalóját. Ez azt jelentette nálunk, hogy mi mindent átdolgoztunk és mi rajzoltuk az egészet, nem az volt, hogy mindenki így küldte be. A Fischer Józsefét és a diákokét is. Nagyon sok rajz és archív eltűnt utána sajnos...

>>> Töletek tűnt el?

RL: Hát ugye nálam rengeteg razzia volt, nem igazán tudom mikor és hol tűntek el.

>>> Nagyon sokszor szóba jön a 80as években a kontextus és a kontextualizmus. Itt a pályázat esetében tudunk ilyenről beszélni?

RL: Régen nem vitatkoztam a Dezsővel erről, de ugye a ma divatos használatában kizárja a kontextust mert egyszerre tervezés volt. Ez nem létező. Nagyon sokat beszélünk erről, Budapest is felépült 30 év alatt, nyilván nem kontextusban terveződtek a házak. A nőtt városoknak a nagyon kicsi léptékére érvényes ez, arra aminek aminek identitása van.

>>> A rajzokat is ti csináltátok?

RL: Igen. A Tendenciák című kiállítás, amit Gerle és Szegő szervezett: ugye ott volt ez kiállítva először és ott már nagyon úgy volt, hogy lefogják szedni, mert ott már nagyon összecsúszott a politikai ellenzékkel – részben a személyünk miatt is. Aztán jött egy felkérés a Lill-be, hogy a Hungexpo kiállítja és akkor kaptuk össze ilyen formában. Ez akkor divat volt, nem úgy, mint a mostani egység tablók, hanem valami, ami formájában is tükrözi magát a pályázatot és a szellemiségét. Mintaként vettük a barokk mennyezeti freskókat és ez alapján festettük meg, a kerítés meg is épület Lill-ben. Elég elképezető kiállítás volt.

>>> Hogy volt erre időtök?

RL: A szocializmusban mindenre volt idő. És hát tudni kellett csinálni a prezentációval. Meg is tanultunk.

>>> Hogyan értékeled a pályázat utóéletét?

RL: Amellett, hogy mindenkinek volt ideje, egy furcsa kegyelmi pillanat volt, megfeszíthetetlen volt számomra hogyan lehetett ennyi embert aktivizálni. Reimholz visszautasította meghívást, meg még volt valaki, a Pázmánid Margit helyét a Virág Csaba rajzolta mert volt valami leadás. Fischer József volt a legidősebb és Vincze Laci volt a legfiatalabb. Ő csinált egy belső pályázatot az elvarázsolt kastélyra és olyan ablakot rajzolta, amit meggyőződésem, hogy a Liebeskind látta és tőle másolta. Teljesen elképezető. Amiket a zsidó múzeumra csinált.

>>> Szervezési munkában hogy nézett ez ki?

RL: rögtön kivettük a pályázatot, következő volt a szabályozás kidolgozása és ezután mentek a levelek. Aztán persze mindenki késett a leadással és az egész Bercsényi nekünk segített rajzolni.

>>> Utólag hogy érzed ezt, hogy akik részt vesznek benne, értették hogy miben vesznek részt?

RL: Az egész bercsényiből látszik, hogy egy fantasztikus időszak volt. Nyilván hatott mindenkire hogy mi minden történt ott. Olyan hatása nem volt, hogy ez vitát generált volna a műegyetemen belül, de az a típusú öntudat, hogy én avant-garde vagyok az megvolt. Önállóság legalább gondolati szinten, az biztos, hogy volt. Ehhez aztán a visegrádi táborok is hozzá tartoznak és még sok off gondolat sora.

>>> Érdekes hogy az organikusok táborából itt vannak, viszont akik nem az organikusok hanem a mások ők sehol nincsenek.

RL: Az aktivitás változó volt természetesen. A kiválasztás azért ismeretség alapján ment: „hogy te kit gondolsz kit vegyünk még be”. Fene gondolta volna, hogy az Ekler majd egyszer „szárnyasfejvadászatot” fog tervezni a Makovecznek, de nem is számít... Tehát ez akár fordítva is lehetett volna: Szalai Tibi is rajzolta a Makovecz házait, de nem lehetett organikusnak nevezni. Az

egyetemen is ment az organikus stílus és értékelték is, mind kint volt a vitrinben. Az csak egy legenda, hogy a Makovecz ellenzéki építész volt – abszolút mainstream volt. Olyan volt Zaha Hadid: fura és drága, de nem kritikai építész volt.

>>> A felejtés ami még engem érdekel ebben a dologban. Volt egy egész generáció, aki ezt átélte a Bercsényiben és utána nem került be a kánonba és mainstreambe. Mitől lehet ez?

RL: Tettünk erre egy kísérletet, mert a Konrád Gyuri csinált egy kutatást. Egy mélyinterjú sorozatot, hogy mi volt e mögött a motiváció? Ez egy ezer oldalas dokumentum. Egy-egy délutánon keresztül vagy csoportosan vagy egyéneként interjúztott. Aztán a György Peti még frissen végzet volt mikor megpróbált ennek a mélyére ásni, de nem ment neki.

Nagyon érdekes beszélgetések volt. Valahol megvannak ezek szerintem. A Gyuri meglátta hogy ez egy elképesztő pillanatkép a szakmában és a munka mögött húzódozó motivációra volt kíváncsi. Emlékszem egy kérdésre, amit mindenkinek feltett, hogy: felfogható-e a lakótelepi házak liftje mint az agóra, ahol emberek találkoznak és beszélgetnek. Ő sem fogadta el, hogy lakótelepi ház akkor az egyenlő az elidegenedéssel, hanem arra hajtott, hogy olyan, mint egy nagy vagy kis falu – és ha az, akkor az hogy működik?

>>> Hogyan zajlott le benned a stílus váltás? Ha lehet ilyenről beszélni.

RL: Én Montreálban doktoráltam és paradox módon ott találkoztam először az orosz konstruktivistákkal, mert itthon nulla volt, minden elérhetetlen volt. Valamit lehetett sejteni, de az semmi sem volt. Hasonló ahhoz, mint ami most kezd kiszivárogni, hogy az orosz modernhez képet a magyar a fasorban sincs. A szocmodernre gondolok. Miket építettek Grúziában meg ilyen helyeken. Mire én vissza jöttem 78-ban, én már bevoltam oltva ezzel az egésszel. Ennek kapcsán a Bercsényiben csináltunk egy Orosz Konstruktivizmussal foglalkozó számot. Nekem ott történt a váltás. És Montreálban találkoztam a SITE csoporttal is. Venturi hatása alatt voltam nagyon, elképesztő volt amiket írt.

>>> ha a posztmodernre gondolok: téled az amerikai vonal, Eklertől pedig az európai vonal jön?

RL: az csak a véletlen hogy én ott találkoztam a POMO-val. Nincs jelentősége. Ez is szocialista jellemző volt, hogy volt olyan intenzív tíz év és mi nem tudtunk róla. Egész kelet Európa nem csinálta időben – és az is szőgyen hogy nem kelet Európa hozta be, hanem valaki felfedezte. Nyugaton tették piacképessé a mozgalmat.

>>> Csak arra akartam utalni, hogy amíg te Ventruiról beszélsz addig Ekler Rossiról.

>>> Hívtad magad POMO építésznek?

RL: nem derogál nekem, mert a POMO az eklektikát hozta vissza és én azt szeretem, az eklektika is dekonstruktivista, hogy ha módszernek és nem formalizmusnak tekintjük – akár a Lehel tér piac is. Módszerében az, de ha stílust tekintjük, akkor nem.

...

Hargitai Réka, Seres Eszter

>>> Kérdés: A félév egészéről beszélhetnék egy kicsit...

Válasz: Nekünk ez a negyedik évünk és mintatanterv szerint haladunk, ezért semmilyen más ilyen kaliberű tárgyunk nem volt – ebből fakadóan mi éjjel-nappal ezt csináltuk, nagyon sokat tudtunk vele foglalkozni, még zéhánk sem volt. Jó volt, hogy volt idő ezt csinálni és leadtuk előbb. ha most lenne a vége és most kellene leadni sokkal nehezebb lenne - most már a vizsgákkal csúszna egybe, de így azokkal is maximálisan tudunk foglalkozni.

Nagyon tetszet a feladat valóságossága, nem tudom, hogy megtud-e valóban valósulni, de az hogy igény volt rá az valóságossá tette az egész féléves munkánkat.

>>> Volt szerepe annak, hogy ez pályázat volt vagy a feladat szempontjából közömbös volt?

Az volt fontos, hogy nem valaki kitalálta a feladatot, hanem megrendelővel kapcsolatos volt...

>>> Megrendelőt éreztetek a feladat mögött?

Az hogy ki mentünk és az ő szájukból halottuk, hogy mit akarnak. Érdekes volt hogy nem építész írta ki a feladatot – voltak benne olyan elképzelések is amik nem a megszokottak voltak. Mi emiatt nagyon motiváltak voltunk.

Olyan kérdések néha felmerültek, hogy ez a ház megépülne-e anyagai okokból, de ettől eltekintve egy nagyon valóságos házat akartunk tervezni.

Érdekes lenne, hogy az egyetemi kereteken belül megrendelővel lehetne konzultálni, vagyis a megrendelővel is – volt rá precedens hogy a beton workshopban kellett beszélni megrendelővel és nagyon jó volt látni/hallani az ő szempontjait.

>>> Csináltak ezelőtt pályázatot?

Tavaly a TT szintén pályázat volt, de mást még nem csináltunk az egyetemen kívül.

>>> Nincs rá időtök az egyetem mellett?

Lehet lenne rá teremteni, de nem merünk belekezdeni sose...

>>> Milyenek voltak a konzultációk?

Jók voltak így. Szokatlanul sűrű volt, hogy hetente kettő volt – de ez hasznos és intenzív volt. A bemutatók nagyon sok időt elvettek. A második vázlatlatterven nem is voltak értékelések, pedig egy fontos állapot volt, és elment rá egy egész hét... nem mondtak rá nagyjából semmit, csak felvetnek egy-két problémát – de lehet nem is azzal foglalkoztunk.

Viszont ezeken az alkalmakon ismertük meg a többiek terveit ami nagyon izgalmas volt. Nem a verseny, hanem csak a kíváncsiság miatt.

>>> Másokkal konzultáltok?

Csak a barátainkkal, őket mindig érdekli, hogy mit csinálunk – külső szemmel nagyon gyakran észrevesznek olyan problémákat amit mi nem látunk. Egyébként, ezért jobb is csoportban dolgozni - egyből tud a másik reflektálni vagy kérdezni valamit azzal kapcsolatban. Így kérdésről-kérdésre csináltuk végig az egészet – kivesztük magunk között a tervet.

>>> Mit olvastatok a tervezés alatt? A tárgy elején említett könyvekből, irodalomjegyzékből használtatok valamit?

A legeslegelején néztük kicsit – nagyon hosszú és kezelhetetlen lista volt. A google bookson olvastam egy német könnyből részleteket, a gyerekmúzeumok tervezéséhez alapelveket.

Kiss Flóra, Nagy Mercedes, Szloboda Gergő

>>>Kérdés: Hogy érzitek, milyen volt ez a rendhagyó rövidebb és intenzívebb tervezés tárgya?

Válasz: Lényegében sokkal jobban éreztük a hatását, rengeteget dolgoztunk vele, összeköltöztünk és egyfolytában ezzel foglalkoztunk.

Ha most a félév végén lett volna a leadás, szerintem akkor sokkal kevesebb energiát tudtunk volna belerakni a legfontosabb részébe. Hajlamosabbak lettünk volna elúszni vele, mert a félév végén van még épületszerkezettan és más leadás is...

A kevesebb idő ellenére, vagy éppen ezért sokkal hatékonyabban dolgoztunk, intenzív volt.

>>> És a többi tárgyak? Nem kellett e miatt feladni valamit évközben?

Nem szerencsére semmit, szerintem inkább akkor kellett volna, hogyha a végén van.

>>> Milyen volt a feladat, milyen a kiírás?

Nekem még nem volt ilyen tapasztalatom, eredetileg én az ipar tanszéken voltam és éppen ezért jöttem át, mert átcsábított a pályázat – tudtam, hogy ez lesz a feladat.

Nekem egy kisebb pályázat volt itt a tanszéken egy korábbi tárgyban. Szerettem volna korábban is pályázatot csinálni, de soha sem úgy jött ki, nem volt rá idő. Úgy gondolom, hogy sokkal jobb pályázatot csinálni, mert látom valami hasznát, valós a feladat és ez motivál. Szerintem nagyon jó hogy ez volt a feladat.

Én Veresegyházán is lakom, nekem ezért is volt hívogató, valamit előtt nyáron ahol dolgoztam csináltam pályázatot és előtte tavaly szintén egy tárgyhöz kapcsolódóan a Belső Terekhez csináltunk egy pályázatot – nagyon élveztem ezt a formátumot.

Igazából mindenki nagyon lelkes volt, szerintem mindenki egy kicsit másképp áll hozzá ha valósabb a feladat, valós problémát kell megoldani.

Annyira szokatlanul részletes volt a leírás, hogy szinte nem is volt kérdésünk és egyből neki tudtunk állni gondolkozni.

>>> A konzultációk segítettek? Ez is intenzívebb volt a megszokottnál.

Mindig voltunk konzultálni, Karácsony Tanár Úr külön is bejött, ha arra volt szükségünk.

Az volt a furcsa hogy pályázat volt, de láttuk a többiekét és konzultáltunk is ezzel párhuzamosan. Voltak olyan kételyeink, hogy lehet hogy valaki megnyeri, de milyen jegyet kap? Ezért úgy döntöttünk, hogy kicsit külön is kezeljük, mert nem feltétlen kap 5-öst aki nyer. Kényelmetlen volt, hogy két irányba is megkellett felelni, a tanszéknek és a veresi elvárásoknak is. Próbáltunk a veresiknek gondolkozni végig.

kicsit éreztük, hogy más volt ami elhangzott az órán és a helyszínen. A koncepció terv után azt éreztük, hogy nem annyira tetszik az oktatóknak – de akartunk valami jót csinálni, és hittünk a tervben és az előkészítésben, nem akartuk, hogy valaki nem tetszése miatt drasztikusan változtatni kelljen.

A technikai dolgok miatt a prezentáció sem sikerült a koncepció-terv védésen (pdf olvasó) – nagyon negatív kritikát kaptunk rögtön az elején, így a többi oktató sem reagált jobban. Mi ettől jobbnak éreztük és folytattuk a tervezést ezen a vonalon.

Tamás nagyon jó konzulens volt, mert mindig a terv pozitívumait nézi, és nem próbál meg elvinni egy irányba. Mindig megkellett emészteni amit mondott, nem egyből hatott ránk de később mindig éreztük hogy a saját fejünk után megyünk de segítséget ad.

>>> Volt verseny hangulat? Beszéltetek, konzultáltatok más csapatokkal? Pályázatként álltatok hozzá?

Nem volt verseny – nem tudott kialakulni mert láttuk egymásét menet közben – viszont egymásra hatások voltak. Mi megpróbáltuk kizárni ezt a faktort. Érdekes volt látni hétről hétre, hogy hányféleképpen közelítik meg a hallgatók a problémákat.

A mi koncepció az elejétől kezdve megvolt – az épület elhelyezésével voltak küzdelmeink. A koncepciónk valójában, csak egy szellemiség volt amit megpróbáltunk lefordítani építészetre. Ezért ez az elejétől kezdve nem változott, viszont minden problémánk ennek a fordításából fakadt – ezzel foglalkoztunk a félévben.

>>> Mit olvastatok a tervezés alatt? A tárgy elején említett könyvekből, irodalomjegyzékből használtatok valamit?

A tanszéki anyagot nem használtuk, az interneten olvastunk. Többnyire helytörténetet olvastunk. A „gyermekfejjel” való gondolkodással foglalkoztunk a legtöbbet, hogy mit jelent játszani? Mennyiben más egy gyermek térhasználata... az előképeknél nem csak építészetet szedtünk össze, hanem gyerek játékokat is például.

>>> Mit jelent nektek a terv?

Arra törekedtünk, hogy Veresen legyen egy hely ahol ellehet tölteni egy napot az egész családdal, teljes körűen ki lehessen használni területet a macifarmmal együtt.

Nem az volt a cél, hogy valami nagyon letisztult építészet dolog legyen, hanem ehhez a programhoz a gyerekfej és a játékosság illik - a látványokat teleraktuk gyerekekkel. „Jó itt lenni” – ezt akartunk megjeleníteni a terveken.

Amiben erős a terv, hogy végül hol találta meg a helyét ez épület – és hogy könnyen lehetne folytatni és tovább tervezni. Szívesen befejezném a tervet...

>>> Tudtatok hárman jól dolgozni?

Igen. A négy más sok lett volna, volt egy kevés segítségünk a legvégén, de a félév közben jó volt. Aki egyedül csinálta hát nem tudom... egy öngyilkosságnak tűnt.

Ismertük egymást régebből, nem dolgoztunk még együtt, de barátok vagyunk. Mindenki valami másban volt jó – de hárman tudunk mindenben dönteni, ha szükséges volt.

>>> Milyen tervezés tárgyat csinálnátok legközelebb? Fejlesztenétek ezt?

Ez érdekes, mert a pályázat közben sokszor beszélünk arról, hogy milyen jó lenne ha lehetne konzultálni szakággal már most. A leadás után pedig arról, hogy össze lehetne dolgozni az épszerk tárgyakat a tervezéssel, hogy a terv részleteit és szerkezetét lehessen kidolgozni. Érdekes lenne ha a konzultációkon bent lenne az építész mellett egy gépész és egy statikus is. Sokkal jobb lenne ha a saját tervünkön tudnánk megtanulni a szerkezeteket és a többit...

A valóságban sem dolgozunk sosem egyedül, szóval a csapatmunka jó volt – nyilván vannak hátrányai, de sokat tanulunk egymástól.

Szerintem nagyon nehéz még az, hogy nem tanulunk, nem tanítanak prezentációt az egyetemen, hogy hogyan beszélj a tervről, mit és hogyan mondj el – a bemutatások ilyen szempontból nehezek voltak. Nincs tapasztalatunk és nehezen is tudunk reagálni az ott elhangzott kritikákra azonnal. Van egy marketinges barátunk és nagyon látszik a prezentációnk között a különbség - látszik, hogy teljesen máshogy állunk hozzá és mást tartunk fontosnak. Nagyon sokszor a vetített anyagunk (a hallgatók anyaga) is olyan, hogy hamar elvesztik az érdeklődést... Mindig látom, hogy az oktatók várják, hogy párbeszéddé alakuljon a védés, de sosem történik meg. Gondolom nehéz megteremteni hozzá a közeget.

Máshogy állunk a védéseken mint a többiek, mert a szellemiséget kerestük és nem egy beépítést akartunk megoldani – de sokszor az oktatók viszont arról a részéről beszéltek, amivel mi magunk nem is foglalkoztunk.

Muzsnai Zsófia, Tibai Vivien, Börcsök Theodora

>>> Kérdés: milyen volt a félév?

Válasz: Szerintem jó volt, hogy rövidebb volt. Semmi más teher nem volta rajtunk csak ez és ezért tudunk vele foglalkozni. sokkal jobb volt, hogy évközben tudtuk csinálni.

Rég volt ilyen tervezési tárgyam, és most nagyon sokat segített, hogy ilyen intenzív csapat munka volt. Nyilván összeszervezni a csapatot sok energia, mikor nem tudunk a munkával foglalkozni, de összességében megéri.

>>> Milyen volt a feladat kiírás?

Izgalmasabb és részletesebb volt mint a szokásos. Jó volt, hogy nem csak jegyek voltak a végén, hanem volt kiállítás és értékelés, pályázati elbírálás. Motiváltak voltunk, hogy csináljuk.

>>> Volt „megrendelő” szerep?

Nem éreztünk plusz nyomást abból az irányból, hogy ez valósabb lett volna. A kiírásban érdekes volt, hogy voltak benne teljesen laikus (amatőr) dolgok is, ettől talán valósabb volt. emellett pedig jó volt az elején a személyes találkozó – de a későbbiekben nem lett volna túl hasznos szerintem. Azért sem érződött ez a megrendelő, mert nem érződött a kommunikációban – elég volt, hogy az oktatókkal konzultáltunk.

>>> Két különböző szempontnak éreztétek a tanszéki és a pályázati iránymutatásokat?

Ami igazán megfelelt volna a pályázatnak azon a verzióon nem sokat gondolkodtunk. Sőt, az értékelések alapján látszik is, hogy teljesen mást vártak el, mint amit mi csináltunk – de ez nem hiszem, hogy baj.

Elsősorban az volt a fontos, hogy saját magunk elégedet legyünk a tervvel. Voltak olyan döntéseink, amelyek a pályázat kiírásnak egyáltalán nem feleltek meg. Döntést hozok, hogy megfeleljek-e a kiírásnak, vagy azt csináljam, amit én jónak látok, gondolok – azt hiszem, erről szól ez az egész.

Nem volt annyira építész a kiírás arra lehetett következtetni, hogy olyat várnak megoldásoknak, mint amilyen az iskola a településen.

>>> A konzultációk milyenek voltak?

Az rendben volt. Jó volt, hogy heti kettő volt. Szerintem ahhoz rövid volt az idő, hogy más konzulens is bevonjunk. Ebben a fázisban még nem lett volna értelme, mert csak teher lett volna, hogy azzal is konzultálni kell. Talán úgy, hogy heti egy ilyen, egy olyan vagy összevonva a rendszeres konzultációval úgy működött és segített volna. A végén a szerkezetben jó lett volna segítség, az elején pedig talán tájépiszerekkel...

Amivel probléma volt, azok a bemutatások, amik ilyen végig szenvedett délutánok voltak. Azzal nem volt baj, hogy sűrűn voltak, csak nem tudtak mindig érdemben reagálni a tervekre a sok-sok bemutatott terv miatt.

Az utolsó leadás előtti héten nagyon sok minden történt. A második vázlattevé után mélypont volt – kevés oktató volt a tanszékről, nem mondtak semmit, pedig vártunk volna visszajelzést, hiszen akkor voltak először alaprajzaink, hogy fog kinézni a ház. Akkor elég demotiváltak lettünk... Sokat küzdöttünk azzal, hogy működjön a ház. Nem akartunk semmit ráerőltetni, de egy működő házat akartunk rajzolni. Volt egy elméletünk – de nem tudtuk lerajzolni. Nehezen öltött formát.

>>> Az eredményhirdetés utáni bemutatás milyen volt?

Nem tudtuk, hogy elő kell adni, nem voltunk felkészülve. Nem is volt prezentációnk. Csak a tablót tudtuk megmutatni – arra jókat reagáltak – nem emlékszem pontosan hogy mit, csak az érzésre emlékszem, hogy jó volt beszélni/hallani róla. Szembe állították az első díjas tervvel. Abból a szempontból volt érdekes, hogy elmondták, hogy mit néznek egy pályázatnál, milyen szempontjai vannak egy bizottságnak. Mi pedig végig csináltunk egy félét a tervvel és visszatekintve teljesen más szempontjaink voltak.

Sokan sokszor az épület burkot fejtegették, amit viszont mi sem határoztunk meg jobban és nem definiáltuk a végén sem. Ennek ellenére örültünk, hogy azért olyan érdekes szép dolog lett, ami foglalkoztatta őket. Ebben nem volt tudatosság – így alakult.

>>> Csináltak már pályázatot ezelőtt?

Egyetemen kívül nem. Egyetemen egyet, de az nem volt komolyan vehető. Nagyon tetszik a formátum, szeretnék még többet csinálni. Egészen másképp állok hozzá egy pályázathoz, mint egy sima tervhez. Elakarom adni magad – nem próbálok „szerelemgyereket” nevelni belőle, hanem inkább gyors és radikális döntések sorát csinálom végig... „hidegvérűbb”. Kevésbé rakod bele a saját vágyaidat és érzelmeidet.

De ebben a félévben ez most nem így alakult – nem kezeltük pályázatként. Az eredményhirdetésen viszont meglepődtünk, hogy mennyien eljöttek és milyen sok embert érdekel.

>>> Ezek után a szempontok alapján akkor mit gondoltok a kiírásról?

Szerintem nem szükséges egyébként ez a múzeum, de jegyet kellett szerezni – az vad lett volna, ha azt mondjuk nem kell és nem is tervezünk. Ha irányt akar mutatni az ember akkor az nem válasz szerintem, hogy nem indul el. Itt viszont egy egyetemi feladatban volt egy nagyon szigorú kiírás amit megkellett oldani – szerintünk túlméretezett és indokolatlan volt. Számomra a saját tervünk is végig idegen volt a helyen.

Az eredményhirdetésnél láttunk, hogy csomó nagyon jó terv volt, és azt gondoltuk, hogy nekünk nem terem majd semmi babér – és hát mégis. Összességben azt gondolom, hogy az átlagos tervezési tárgyakkal jobban teljesítettek most a hallgatók.

Szűcs-Tassy Karina, Kulcsár Emese:

>>> Mit gondolok a félévről?

Nagyon jó volt, hogy nem most kell leadni, jó hogy gyorsabb volt. Viszont a programhoz képest kevés idő volt és nem tudtunk konzultálni vele annyi amennyi szükséges lett volna. Különösen annak tükrében hogy az elején úgy álltunk hozzá, hogy több területvizsgálat legyen, olyan városos módon.

>>> A felvétel további része sajnos megsérült.